

## BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

### Biologické posouzení okolí silnice mezi obcemi Žandov a Volfartice

Posuzovaným územím je liniová zeleň rostoucí podél komunikace 26219 mezi obcemi Žandov a Volfartice. Sledovaný úsek měří přibližně čtyři kilometry.

Západní část mapované silnice navazuje na rozptýlenou okrajovou zástavbu obce Žandov, prochází mezi poli a stáčí se východně do lesa směrem k Černému rybníku. Dřevinný doprovod charakteru náletu je při východním okraji silnice narušen vedením nízkého napětí. Ojedinelé rostou při krajnici větší stromy. Před vstupem do lesa lemuje silnici několik vzrostlých jasanů alejového charakteru, v rozvolněném úseku najdeme i starší třešně, pěkné zdravě vypadající duby a několik topolů.

Směrem od Černého rybníka k obci Volfartice navazuje na lesní úsek pravidelná oboustranná alej vzrostlých topolů, která je ukončena při odbočce na Radeč. Zbývající úsek mezi odbočkou a Volfarticemi je lemován řidšími křovinami, místy zde dřeviny zcela chybějí.



Mapa lokality – Sledovaná silnice je vyznačena červeně.

Charakter biotopů v okolí silnice je proměnlivý. V lesním úseku není patrný porost charakteru aleje, les plynule navazuje na okolí vozovky. Nejvýraznější dominantu tvoří topolová alej v kratším úseku mezi okrajem lesa a odbočkou na Radeč. Zachování či obnova této aleje je v této lokalitě vyložene žádoucí.

V zatáčce před Volfarticemi by bylo vhodné dřeviny podél silnice rovněž doplnit. Nové výsadby by zde mohly vytvořit hodnotný interakční prvek v zemědělské krajině s celkově malým podílem dřevin v ploše.

## Metodika provedeního monitoringu:

Výskyt živočichů na předmětné lokalitě byl sledován především s ohledem na ornitofaunu.

Lokalita byla navštívena na konci června 2020.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

## Zjištěné druhy živočichů

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnuje následující tabulka s vyznačením druhů zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZCHD“). Druhy alespoň částečně vázané na stromový porost v okolí silnice (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	ohrožená
<b>kos černý</b>	<b><i>Turdus merula</i></b>	
<b>drozd zpěvný</b>	<b><i>Turdus philomelos</i></b>	
<b>brhlík lesní</b>	<b><i>Sitta europaea</i></b>	
<b>špaček obecný</b>	<b><i>Sturnus vulgaris</i></b>	
<b>zvonohlík zahradní</b>	<b><i>Serinus serinus</i></b>	
<b>pěnkava obecná</b>	<b><i>Fringilla coelebs</i></b>	
<b>strnad obecný</b>	<b><i>Emberiza citrinella</i></b>	
strnad luční	<i>Emberiza calandra</i>	kriticky ohrožený
skřivan polní	<i>Alauda arvensis</i>	
<b>skřivan lesní</b>	<b><i>Lullula arborea</i></b>	<b>silně ohrožený</b>
bramborníček hnědý	<i>Saxicola rubetra</i>	ohrožený
<b>pěnice hnědokřídla</b>	<b><i>Sylvia communis</i></b>	
<b>pěnice černohlavá</b>	<b><i>Sylvia atricapilla</i></b>	
<b>pěnice pokřovní</b>	<b><i>Sylvia curruca</i></b>	
<b>ťuhýk obecný</b>	<b><i>Lanius collurio</i></b>	ohrožený
<b>sýkora koňadra</b>	<b><i>Parus major</i></b>	
<b>sýkora modřínka</b>	<b><i>Cyanistes caeruleus</i></b>	
<b>mlynařík dlouhoocasý</b>	<b><i>Aegithalos caudatus</i></b>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	
<b>vrabec polní</b>	<b><i>Passer montanus</i></b>	
<b>budníček menší</b>	<b><i>Phylloscopus collybita</i></b>	
<b>rehek domácí</b>	<b><i>Phoenicurus ochruros</i></b>	
<b>strakapoud velký</b>	<b><i>Dendrocopos major</i></b>	
<b>straka obecná</b>	<b><i>Pica pica</i></b>	

**BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ**

<b>vrána obecná</b>	<i>Corvus corone</i>	<b>ohrožený</b>
<b>krkavec velký</b>	<i>Corvus corax</i>	
<b>káně lesní</b>	<i>Buteo buteo</i>	

**Tabulka 1.:** Druhy zjištěné na sledované lokalitě. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají alespoň částečnou vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

Dřeviny ve sledovaném úseku jsou obecně v poměrně dobrém stavu. Jasany poblíž Žandova nejeví větší známky poškození ani vznik dutin vhodných pro letouny. Hůře dostupné ke kontrole jsou v tomto směru topoly u Radeče. Zdejší alej je dominantou krajiny, stav stromů je však proměnlivý. Na topolech se nacházejí proschlé větve, někteří jedinci mají výrazněji poškozené kmeny (odchlíplá kůra, která je však obvykle zavalena kalusem a nezbývá zde mnoho prostoru pro úkryt netopýrů).

Pobytové stopy netopýrů v topolové aleji zjištěny nebyly, mapovaný biotop však může nabízet potenciální úkryty pro stromové druhy. Výskyt větší kolonie není pravděpodobný. Nelze však vyloučit, že netopýři mohou tuto alej v menší míře využívat ke kratším pobytům.

Stromy v aleji neobsahují velké dutiny a nejsou na první pohled vyloženě vhodné pro dřevokazný hmyz. Nenajdeme zde ani rozpadající se torza vyloženě starých dřevin.

Podle databáze NDOP bylo v území doloženo ještě několik dalších (v terénu nezjištěných) ZCHD ptáků. Jejich výskyt je sice mapován na shodný katastr (blízké území), s ohledem na způsob života však většina z nich nebude využívat biotop dřevin rostoucích podél silnice. Okrajový vztah k aleji by mohl mít pouze ťuhýk šedý evidovaný na katastru Volfartic v roce 2017.

**Komentář k zjištěným výsledkům**

V území byl zaznamenán relativně vysoký počet ptačích druhů, což souvisí se střídáním několika výrazněji odlišných biotopů vyskytujících se podél silnice 26219. Najdeme zde ptáky vázané na rozvolněnou zástavbu a zahrady při okrajích obcí, lesní prostředí i mozaikovitou krajinu luk, polí a remízků.

Některé ze ZCHD ptáků zjištěných v terénu nemají žádnou vazbu ke sledované lokalitě. Vlastovka obecná v sousedství dřevin u silnice pouze přelétává při sběru potravy, bramborníček hnědý byl nalezen v nesečených travních enklávách v louce severně od silnice poblíž odbočky na Radeč a vokalizace strnada lučního byla zaznamenána v loukách severně od silnice směrem k Volfarticím.

Částečně mohou být potenciálním zásahem do dřevin v rámci projektu dotčeny ptačí druhy krkavec velký (ohrožený), ťuhýk obecný (ohrožený) a skřivan lesní (silně ohrožený). Krkavec přes lokalitu pouze přelétával, může se však teoreticky zdržovat v lese či na stromech v aleji. Ťuhýk vyhledává řidší keřové enklávy (v daném případě v části silnice východně od Černého rybníka) a skřivan lesní se pohyboval v době monitoringu přímo v korunách hlavní části topolové aleje.

Výskyt ťuhýka šedého zaznamenaného v NDOP nebyl v přímém sousedství silnice potvrzen. Tento ptačí druh je teritoriální a poměrně nápadný, jeho přehlédnutí v terénu proto není pravděpodobné a lze spíše předpokládat, že se na sledované lokalitě nezdržuje.

Výskyt netopýrů na dřevinách podél komunikace nebyl při terénním průzkumu zaznamenán. Některé stromové druhy letounů však mohou příležitostně využívat úkryty na

topolech, neboť tyto stromy mají místy proschlé větve i odchlíplou kůru, čímž mohou lokálně vytvářet vhodné individuální úkryty.

### **Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu**

V zájmovém území byl zjištěn výskyt ZCHD ptáků: vlaštovka obecná, strnad luční, skřivan lesní, bramborníček hnědý, ťuhýk obecný a krkavec velký. Vztah ke dřevinám podél silnice může mít z těchto druhů pouze krkavec velký (okrajově), ťuhýk obecný a skřivan lesní. V případě ťuhýků doporučuji především zachovat keřové enklávy rostoucí lokálně podél silnice.

Plánované zásahy do dřevin je nutné vždy provádět mimo období hnízdění ptáků.

V terénu nebyly zjištěny pobytové stopy netopýrů ani zaznamenány jejich zvukové projevy. Občasnou přítomnost letounů na lokalitě (s ohledem na typ dřevin a jejich stav) však nelze vyloučit. Netopýři mohou své úkryty často měnit a vhodnou lokalitu osídlit v jiném období. S přihlédnutím k výše uvedenému doporučuji při realizaci projektu postupovat se zvýšenou opatrností. Pokud by měly být některé stromy zcela odstraněny, případně bude plánován výrazný ořez proschlých větví, mělo by tak být učiněno nejlépe v období od poloviny března do jeho konce. V této fázi roku výrazně klesá riziko z předčasného probuzení potenciálně zimujících netopýrů ve stromech a zároveň ještě nehrozí hnízdění ze strany ptáků. Lze rovněž zajistit prohlédnutí stromů chiropterologem v době bezprostředně předcházející kácení dřevin či větším zásahům do korun.

Za vhodný managementový zásah lze považovat doplnění aleje či dosadbu dřevin v krajinově jednotvárném úseku u obce Volfartice, neboť tím dojde k navýšení pestrosti stanovišť na sledované lokalitě.

### **Zpracovatel průzkumu:**

Mgr. Olga Hušková

### **Použitá literatura a další zdroje:**

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2020-07-24

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) roku 2013

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Mapové podklady podle www.mapy.cz

**BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ**

**Obrazová příloha:**



**Obr.1:** Úsek s nižším počtem dřevin podél silnice v zatáčce před obcí Volfartice. Vhodná část pro potenciální dosadbu dřevin.



**Obr. 2:** Nejlépe zachovaná pasáž vzrostlé topolové aleje s výskytem skřivana lesního (přímo na topolech) a ůhýka obecného (v křovinách v okolí).



**Obr. 3 a 4:** Některé kmeny topolů jsou významně poškozeny (vlevo) a potenciálně nabízejí prostor pro stromové druhy netopýrů. Místa jsou dobře vidět prochlé větve v koruně (vpravo)

**BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ**



**Obr. 5:** Charakter zeleně blíže k obci Žandov – místy se vzrostlými duby či jasaný.